

І чужому навчається
І свого не цурається...

Т. ШЕВЧЕНКО

СВОВОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOVODA

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J. 07305.
Henderson 4-0287
Henderson 4-0807
YHCos: Henderson 5-6748
Тел. з Нью-Йорку:
Bardly 7-4125
YHCos: Bardly 7-5337

PKL LXXI. Ч. 45. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК, СУБОТА, 7-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1964 15 ЦЕНТІВ — 15 CENTS No. 45. VOL. LXXI.

1814 У 150-річчя народження Тараса Шевченка 1964

Олександр Кульчицький

ВІЩУН — БОРЕЦЬ — МУЧЕНИК

Кого прийшли ми помянути? Перед ким схиляються наші чолі? Кому вклоняються наші душі?

Коли б відповіли на це питання звучало: Ми прийшли помянути найбільшого поета української нації, Тараса Григоровича Шевченка, — треба було б сказати: — Це правда, але — не ціла правда. Бо Шевченко для нас щось більше як найгеніальніший, найбільший поет. Бо Шевченко для нас це не тільки поет, що пише вірші. Шевченко — це співець-чародій, це маг-віщун, — як колишній грецький співець Орфей, що своїм зачарованим співом творив світи і володів над світом. Шевченко — це герой, як колишній, грецький Прометей; герой, що мечем свого слова і щитом свого серця виборював волю і право української людини. Шевченко це й мученик — неюфіт української правди, що як голова по-статі поєми „Неофіти“ Алкін приніс українській правді в жертву своє багатострадане життя, самого себе. І тому, що всі народи всіх віків віддавали честь магам-віщунам, борцям — героям і праведникам-мученикам, — наші чолі похилилися перед Шевченком, як перед нашим Орфеем, нашим Прометеем і нашим Неофітом — Алкідом, наші душі вклоняються Кобзареві-Віщуну, — борцю-героєві праведникові — мученикові.

Шевченко - Орфей

За грецькими віруваннями Орфей був сином Аполлона, бога сонця й мистецтва, і музи, тобто богині поезії, Каліопи. Своім співом він причаровував навіть звірів, добув із підземелля і до життя прикликав свою померлу дружину Еврідіку. За нашими повір'ями і наші співачки — поет, як „віщий Боян“ князівської старшини, як козацькі кобзарі, мали в собі немов якусь чародійну, надлюдську міць і здібність ясновидчості, що їм мав і що про неї говорить Шевченко в „Перебенді“:

Вітер віє-повіває,
По полю гуляє,
На могилі кобзар сидить
Та на кобзі грає.
Кругом його степ, як море
Широке, синіє;
За могилою — могила,
А там — тільки мріє.
Синий вус, стару чуприну
Вітер розвіває,
То приляже та послуша,
Як кобзар співає,
Як серце сміється,
Слізі очі підкачуть...
Послуха... повіє.
Старий заховансь
В степу на могилі,
Щоб ніхто не бачив,
Щоб вітер по полю
Слова розмахає,
Щоб люди не чули —
Бо то Боже слово,
То серце по полю
В Богом розмовля,
То серце шепече
Господиному сдану.
А думка край світу
На хмарі гуляє,
Орлом зокрилюм літас,
Ширше,
Аж небо блакитне
Широким б'є;
Спокоїне на сонці,
Його запитає,
Де воно наче, де воно встас;
Послухає море,
Що воно говорить,
Спита чорну гору:
Чого ти німа?
І знову на небо,
С на землі горі,
Бо на ній, широкій,
Куточка нема
Тому, що все знає, тому,
Що все чує:
Що море говорить,
Де сонце наче,
Його на сім світі
Ніхто не приймає,
Один він між іними,
Як сонце високе;
Його знають люди,
Бо носить земля,
А якби почули, що він,
Одинокий,
Співа на могилі,
З морем розмовля, —
На Боже слово
Вони б намілились,
Дурини б назвали,
Од себе б протнали:
„Нехай понає морем,
— сказали б, — гуля!“

Як колишній грецький Орфей, як віщий Боян наших княжих часів, Шевченко — як бачимо в „Перебенді“ —

це той, чия думка „орлом сити зокрилюм літас, ширас“; що „спочине на сонці, його запитає, де воно наче, як воно встас“; це той, хто серцем „все знає, все чує“; — це віщун — кобзар. Той, хто серцем „все знає і все чує“ проникає наскрізь тайни людських душ — живих, мертвих і ненароджених земляків.

Він розумів тайни живих, почавши від дитини — сиротини, малого хлопчика, що, за словами Шевченка, „мов одірвалось од гіллі, одио — однісіньке під тиним сидить собі в старій рідниці“... через розквіт підлітків, що йому „тринадцятий минало“, через тайни сліз дівчини — Катерини, через парубочьке завзяття молодечого ліку, аж до тайни серця старого діда, що сидить коло хатини і „бавить хороше та кучеряве своє маленьке внуча“.

Віщун — Кобзар — це той, хто знає душі не тільки живих, але й мертвих, тайни степових могил, як каже Шевченко, „начинених нашим благородним трупом, начинених туго“, що з них на його заклик, як колись померлі на голос Орфея, виходять козики, — лицарі: Тарас Трясило, Іван Підкова, Гамалія, тайдамаки.

„Боже слово“, що його за віруваннями українського народу вкладає сам Бог в уста кобзарів, дає не тільки змогу серцю все знати і все чути, — але ще й частину творчої, Божої сили, — міць творити світи думки, світи душі поета, що про них пише Шевченко:

У мой хатині,
Як в степу безкрайм,
Козацтво гуляє,
Байрак гомонить;
У мой хатині синє море глас,
Могила сумує,
Золота шпигує,
Тихесенько „Гриди“
Дівчина співає —
Я не одинокий,
С з ким як дожити.

Кобзар — Віщун це, врешті, той, хто знає шляхи і дороги ненароджених в майбутнє, хто, як Шевченко, разом із пророком Осією, знає, що „правда оживе, надхне, наклече, нажене, — спасе од ласки царської“.

Шевченко - Прометей

Прометей — це був за грецькими переказами герой, що відважився викрасти у богів огонь, якого потребу тим люди не знали; він подарував огонь людям, кладучи таким чином підвалину під все те, що називаємо цивілізацією й поступом. Переможений богами і за кару прикований до кавказької скелі, де орел щодня роздирав його серце, він не скорився богам і залишився навки непокінливим бунтівником — борцем за добро людини.

Наші душі вклоняються не тільки Шевченкові — Орфесві, Кобзареві — Віщуну, але також Шевченкові — Борцеві, — героєві за волю і право української людини, що відстоював їх мечем свого слова та боронив щитом свого прометеїського серця, про якого читали в „Кавказі“:

За горами гори,
Хмарою повиті,
Засіяні горем, кровію політ.
Спокоївцю Прометей
Там орел карас,
Підень Вожий довбе ребра
І серце розбиває;
Розбивас, та не вин'є
Живущої крові,
Воно знову оживає
І сміється знову.
Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля,
І неситий не вюре
На дні моря поля.
Не скує душі живої
І слова живого,
Не понесе слави Бога,
Великого Бога.

Героїзм в Шевченка-Прометей проявляється постійно вже в Шевченка — Кобзаря. Мало не кожна сторінка Кобзаря містить хвалу козацької слави, похвалу героїзму, безстрашності в змаганні за на-

ЗАПОВІТ

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кругі
Було видно, було чути,
Як реве ревуєтій.

Як понесе з України
У синє море
Кров ворожу... отоді я
І лани і гори —
Все покину і полину
До самого Бога
Молитися... А до того —
Я не знаю Бога.

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіть
І вражого злою кров'ю
Волю окропите.
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте помянути
Незлим, тизим словом.

Переяслав, 25 грудня 1845

Т. ШЕВЧЕНКО

Погруддя Тараса Шевченка — фрагмент з пам'ятника, що має стояти у Вашингтоні. Скульптура Л. Молодожанова.

КЛІВЛЕНД РОЗПОЧАВ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ РІК

Клівленд, Огайо. (зрв). — 1-го березня ц. р. український Клівленд вшанував 150-ріковини з дня народження Великого Кобзаря України, Т. Шевченка, урочистим ювілейним святкуванням. Програма святкувань відбудеться у модерній аудиторії Центральної школи м. Парми в присутності диригентської публіки. Програму розпочала Тараса Фабаровська співом американського гімну, виконуючи його своїм срібним сопраном у супроводі Філармонічної Оркестри м. Парми.

„Заповіт“ Шевченка — Стеценка виконали при аккомпаніменті Ірини Зячківської-Гаврилюк об'єднані українські хори Клівленду в супроводі Філармонічної Оркестри під батуту д-ра Ігора Соневицького з Нью-Йорку. Він заступав проф. Ярослав Барнич, який лікується в „Клівленд Клінік“. — Активний в українському житті уродженець Клівленду, Тарас Шмала, представляє публіці почесних гостей — конгресмена Е. Дж. Дервінського з Шикаго, Лл., Теда Врала, секретаря стеїту Огайо, Роберта Тефта, мол., та Марка Мек-Елроя із стеїтрової легіслатури — і прочитав привіт від губернатора і віце-губернатора стеїту Огайо, сенатора Ловші, посадища Великого Клівленду Р. Лохера, посадища Парми Дж. Дея та низки інших визначних особистостей з федеральної та стеїтрової адміністрації. Привітав він також присутніх представників преси Клівленду й інших визначних гостей.

Святкове слово виголосив проф. д-р Михайло Пап з місцевого Джан Керролл університету. В своїй короткій аналізі шевченківської проблематики з академічним підходом до теми, він підкреслює, що московська інтерпретація свободи й ідей Шевченка з значайним блефом, який ніколи не зможе викрити дійсної ролі Т. Шевченка у відродженні української нації. Девізом доповіді для земляків у вільному світі були слова: „Шукаймо завжди спільної мови для спільної мети“, бо цього вимагає від нас усіх Шевченківський Ювілейний Рік.

Звуками досконалої гармонізації розніселися по залі Шевченка — Сиченка „Лічу в неволі“ та Шевченка-Ревуцького „Хустина“ в виконанні 130-членного Українського Хору ім. Тараса Шевченка і Філармонічної Оркестри, якими диригував темпераментно й віддано Ігор Соневицький. Публіка не жаліла

бурхливих оплесків захоплення, що належали також солістам хору — Олені Пік і Василеві Мельничину. Спонтанні оплески попередили англійську промову відомого нам конгресмена, Едварда Дж. Дервінського, який заявив, що Тарас Шевченко буде завжди геніальним наданням для українських патріотів у їхній боротьбі проти московської — комуністичної поневолення; що Тарас Шевченко є беззаперечним чемпіоном свободи, до голосу якого прислухоються всі інші поневолені народи Московію.

Чоловічий хор „Дніпро“ під диригуванням Євгена О. Садовського при фортепіановому супроводі Марії Грушкевич, загатив у своєму власному стилі мистецьку програму виконанням Шевченкових „Косаря“ та „Івана Підкови“. Добрами співачками показали себе солісти хору — О. Мороз, Р. Кассараба, Р. Треншівський, Р. Пестик та З. Сєзерський.

Слава Барнич продекларувала вірш Богдана Лепкого „До Тараса Шевченка“ у віршній та Шевченкових поезії „Холодний Яр“.

Шевченкові „Думку“ та „Минули літа молодії“ виконав улюбленець клівлендської публіки, соліст — тенор Василь Мельничин.

Мішаний хор „Дніпро“ виконав близько 90-ох співачок виконав „Молитву за катант Кавказ“ Людкевича та Лисенкову кантату „До 50-их роковин смерті Шевченка“. Солісти хору — Юрій Орешкович та Роман Кассараба.

Після короткої перерви Український Хор ім. Т. Шевченка та Балетна Група СУМА — Клівленд (балетмайстер Віктор Богуславський) виконали в супроводі Філармонічної Оркестри „Вечерніці“ Ніжинського. Солістами виступали *В. Косак, Т. Фабаровська та Ол. Чайка.

Український національний гімн у виконанні Філармонічної Оркестри завершив програму. За добре мистецьке оформлення сцени відповідав Т. Вілнський.

Шевченківські святкування викликали прихильний відгук у місцевій пресі. 28-го лютого щоденник „Клівленд Пресс“ широко інформував про значення і зміст Шевченківських святкувань. 56-сторінковий „Плейн Ділер“ з 2-го березня приніс фотосвітлинку з прийняття на честь Е. Дервінського та нотатки про вшанування 150-ліття з дня народження людини, яка „тужила за українським прототипом Юрія Вашингтона“.

КАВКАЗ

(Уривок)

За горами гори,
Хмарою повиті,
Засіяні горем,
Кровію політ.
Спокоївцю Прометей
Там орел карас,
Що день божий
Довбе ребра
І серце розбиває.
Розбивас, та не вин'є
Живущої крові, —
Воно знову оживає
І сміється знову.
Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля,
І неситий не вюре
На дні моря поля.
Не скує душі живої
І слова живого,
Не понесе слави Бога,
Великого Бога.

Переяслав, 18 лист. 1845

Т. ШЕВЧЕНКО

ШЕВЧЕНКО І ЙОГО СЛОВО

(ІЗ СТАТТІ ПАВЛА П. П. „ЧОГО СТОІТЬ ШЕВЧЕНКО ЯКО ПОЕТ НАРОДНИЙ“)

... Аж тут Шевченко голосно ля всю Україну озвася, мов усі співі і всі людські слози разом заговорили. Підняв він з домовин йому нашу пам'ять, визвав на суд нашу мовчазну старосвітчину і поставив перед нею українця, який він сьє тепер, яким він через свою історію стався. Хто ж би тут не домислився, або душою не почув, що, викупавшись у своїй крові, перебувши незчисленні руйні і пожежі, мусили наші предки багату у свою душу од давніх часів зачерпнути. Намалювавши сам себе у своїх думах, намалювавши старого Перебенді, батька й матір Катерини, та й саму Катерину з її щирим коханням і великими муками, Шевченко зараз вияв високий історичний спосіб словесної живописі; бо й його власний образ духовний і вся та сім'я рідних йому душ — всі вони були історичні чада нашої старосвітчини. Узняв він голос і склад своєї речі високої од тих пісень і дум, що вже тільки ми, хуторяни, слухали і серцем розуміли: душа поезії нашої народної стала душею його музи. Широко він обняв Україну з її могилами кривавими, з її страшною славою, і співаю народно річ обернув на живопис того, що було і що сьє на Вкраїні. Його устами вніс наш народ заспівав про свою долю: тим його слово голосно луною розляглося, усюди, де лягала наша кров, де лежали наші кости, — усяке серце од його співу стрепенується“.

„Шевченко — наш поет і перший історик. Шевченко перше усіх запитає наші німі могили, що вони таке, і одпоує тільки йому дали вони йсн, як Боже слово, одповіс. Шевченко перше всіх доду“.

50 РОКІВ ТОМУ

АМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНА ПРОТЕСТУВАЛА ПРОТИ ЗАБОРНИ МОСКОВОЮ ВІДЗНАЧАТИ 100-РІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Цього року сповняється 150 років з дня народження найбільшого Сина України, співачої волі і справедливості для всіх людей у світі, Тараса Шевченка. Рівночасно сповняється й 50 років з дня великої ганьби, коли царський уряд заборонив у 1914-му р. відзначати 100-річчя з дня народження Шевченка. У зв'язку з цією заборобою репрезентовані тоді Українським Народним Союзом українці в Америці склали за посередництвом президента ЗДА Вудро Вільсона рішучий протест. Цей протест, датований у Джерзі Сіті 20-го березня 1914-го року, говорить сам за себе. В ньому сказано:

Пане Президенте!

Дня 10-го ц. м. минуло 100 років з дня народження найбільшого українського поета Тараса Шевченка. Цей день — це велике національне свято 40-мільйонного українського народу, 35 мільйонів якого живе в південній європейській Росії, 4 мільйони в Австро-Угорщині (в провінції Галичина, Буковина та північна Угорщина) і один мільйон в Америці. В день 10-го ц. м. готувались наші земляки по всіх своїх територіях якнайбільш торжественно відсвяткувати це велике національне свято. Найбільше свято з офіційним характером мало відбутися в столиці нашої Батьківщини — в Києві, і в ньому мали взяти участь репрезентанти соборної України. Там міська рада мала поставити із складу всього українського народу пам'ятник Поетові та влаштувати величаві походи по місті. Так само готувалися до свята наші міста: Полтава, Харків, Одеса, Кам'янець-Подільський та інші. Та в останній хвилині російське міні-

стерство заборонило всі ті свята, не подаючи жадних мотивів, а найнища церковна власть Росії, Синод, заборонив в день 10-го березня правити навіть поминальні Богослуження за нашою поетом Тарасом Шевченком. Отже, свято Поета, який уродився в Києві і могила якого також знаходиться в Києві, на Дніпро, святкують тільки наші земляки в Австро-Угорщині і Франції. Проти такого нечуваного, в культурному світі виникло російського уряду заперестували всі опозиційні посли в російській Думі, а також українські посли в провінційному соїмі австрійського краю Галичини — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пане Президенте З'єднаних Держав, і просимо ласкаво подати його зміст представникові Росії — у Львові. У хвилю тако болючого удару для нашої національної гордості збоку варварського російського уряду мусить підняти свій голос протесту й мільйон українців, що живуть на вільній землі Вашингтона. Не маючи іншого способу заперестувати, передасмо оцей наш протест на руки Ваші, Пан

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — \$12.00; на пів року \$6.25; на три місяці \$3.25. — В Джерсі Сіті і закордоном: — На рік \$14.00; на пів року \$7.50; на три місяці \$4.00. — Для членів У. Н. Союзу, членів і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не несуть відповідальності Редакції. Редакція застерігає собі право в потрібні виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану конверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Безсмертним шляхом

Поєма сучасного молодого підсоветського поета Івана Драча, цюваного советськими сатрапами за зміст й ідеї цього його твору під назвою "Смерть Шевченка", що є одним з найсильніших творів, написаних на пошану генія України, закінчується величю візю сучасного, що йде безсмертним шляхом: "Шли хомли, русини, малороси, щоб зватися українцями відами".

Ствердженнями молодого поета України факт перетворення "хомли, русини, малороси" в українців, у свідомого свого призначення модерну націю, усвідомили і висловили великі сучасники і послідовники Шевченка — Пантелеймон Куліш у своєму зверненні "Чого стоїть Шевченко як поет народний", і Іван Франко в одній із своїх статей на роковини Шевченка. "Слово його животворче сталося ядром нової сили, про яку ми думали й не гадали за Котляревського найрозумніші з наших земляків, а та нова сила — народність: вона нас родичима поміж собою поробила, у братню сім'ю з'єднала і наше українське суцтво на віки вічні утвердила", — писав у своєму зверненні Куліш. Це сильніше висловив до думку Іван Франко, говорячи про Шевченка і його "Кобзар": "Воїстину — ти цар над царями і князь над князями, бо ти оцією невеличкою книжкою зробив те, чого не мали б сили зробити десять модерно озброєних армій. Ти нею створив націю".

Кулішеві і Франкові ствердження про Шевченка треба пригадати сьогодні, коли вся Україна — і та на рідних землях, і та в діаспорі, по всіх краях світу розсієна — святкує урочисто 150-річчя з дня народження великого Пророка української землі. Слід пригадати не тільки тому, що за приходом і силою його постала модерна українська нація, але ще й тому, що своїм словом він об'єднав українців, поділених кордонами чужою державою, розселених окупантами по широким просторах Півночі і Сходу, відкинутих ними із рідної землі за море, на чужину — в одну велику українську родину, в одну українську спільноту. Де б не жили сьогодні українці — чи на нових поселеннях або в концтаборах Сибіру, чи в пустинях Австралії, чи в пралісах Аргентини та Бразилії, чи на широким просторах Північної Америки — усі вони почували себе одним народом, усі вони були — одна Україна, один Діпнор і один Шевченко.

У цей великий єдності, в цей надхненний полум'яним словом Шевченка любові українців до своєї Батьківщини — криється й та сила, що дозволяє людям української землі переборювати всі злигодні неволі, переселень, вигнання, докладаючи всіх сил і засобів для здійснення Шевченкового "Заповіту". Шевченкове слово дає водночас і цим усім українцям силу і силу витримувати безупинні наступні ворогів, що намірились убити в їхніх серцях любов до України, захитати їхню віданість заповітам Шевченка; що намагаються — чи то як царська Москва, чи як червоної Кремль — поділити українців на лояльних до режиму "малоросійських" чи "радянських" народів маси і "сепаратистів" та "буржуазних націоналістів".

Свою українську єдність і віданість Шевченковим ідеям і заповітам задокументують українці в діаспорі поширюванням Шевченкових слів між народами світу, будівництвом йому пам'ятників, видаванням його творів і праці про нього чужими мовами. Українці ж на рідних землях закріплюють свою вірність Україні ширим і правдивим розумінням Шевченкового слова, моральною, не раз тільки символічною, підтримкою усіх тих заходів, що їх започатковує українська еміграція для здвигнення слави і величі Шевченка серед народів світу.

Лука Луців

Т. ШЕВЧЕНКО — СПІВІДЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ВОЛІ

(2)

Іван Франко логічно сказав про Тараса Шевченка такі глибоко правдиві слова:

"Він був сином мужика, і став володарем в царстві духа."

Він був кріпаком, і став велетнем у царстві людської культури.

Доля переслідувала його в житті, скільки разів могла, та вона не зуміла перетворити золотого його духу у рж, ані його любови до людей в ненависть і погорду, а віри... у зневіру і песимізм.

Найкращий і найцінніший скарб дола дала йому лише по смерті — невмирущу славу і всеоздвигуючу радість, які в мільйонів людських серцях все наново будують і збудовують його творчість. (Збірник праць XI Наукової Шевченківської Конференції, Київ, 1963, ст. 109).

Тож читаймо й пізнаваймо його твори в 150-річчя з дня його народження та радіймо все наново, що українська земля видала зі своїх надрів такого творчого генія, який стоїть на сторожі своєї поневоленої країни та всіх тих, що терплять від людської несправедливості.

Т. Шевченко будив національну свідомість серед своїх земляків у часи найжорсткішої царської реакції в колишній російській імперії. Робить це він і тепер, і тому в поневоленій Україні повстає стільки пісень про Шевченка, щоб фальшивими поясненнями нівелювати вплив мо-

На сторожі слова

У 150-річчя народження Тараса Шевченка багатьом з нас приходить на думку: де був би і як виглядав би сьогодні український нарід, якби не пламенне Шевченкове слово, поставлене на його сторожі. Це з тим більшою силою відноситься до нас, крім від крові і кістки від кисти земляків Шевченкових у діаспорі, по широкому світу суцхих. Справді, де ми були б сьогодні, як виглядала б та спільнота, яку ми з гордістю називаємо Американською Україною, якби не слово Шевченка на нашій сторожі! Це Шевченкове слово, вписане як motto в заголовку вже першого числа "Свободи", створило те диво, що "трупні встали, і брат з братом обнявся і проговорили слово тихої любові", організувавши Український Народний Союз. Слово Боже з церковної проповіді і слово Тараса з публічної трибуни не тільки зберегли нас, як українську спільноту в Америці, але й перетворили у вартісну, динамічну, повну вітальну силу групу, що творить поважні духовні й матеріальні вартості, збагачуючи ними скарбницю як свого українського народу, так і своєї американської країни.

Як довго на нашій сторожі стоїть слово Шевченка, так довго не може бути у нас тривоги за наше майбутнє і за майбутнє тих, що прийдуть по нас. Але важливе, щоб це слово стояло на нашій сторожі, щоб воно було у нас і між нами повсякчас. Іншими словами, щоб Шевченкове слово стояло на нашій сторожі, ми мусимо стояти на сторожі цього слова. Шевченків "Кобзар" повинен бути не тільки прикрасою нашої бібліотеки, але й постійною поживою нашої душі. Немає смутку й горя, яких не злагіднювала б і не лікувала поезія Шевченка, як немає вдвоєння і радості, яких Шевченкове слово не допоможе б нам виявити і зловити. Як малює Господи, це не тільки для церкви, так і Шевченкове слово, це тільки на Шевченківській академії, але на щодень, на кожну потребу. Тож, якщо ми справді щиро й з переконання бажаємо, щоб Шевченкове слово стояло на нашій сторожі, мусимо стояти на сторожі цього слова.

Спасення й непереможну силу Шевченкового слова можемо пізнати по тих діяльницьких зусиллях, колись білої, а тепер червоної Москви, що, не потрапивши цього слова вбити, намагається тепер його унецілювати для своїх злочинних цілей, фальшучи, перекучуючи і спотворюючи його значення і призначення.

Уже понад 70 років стоїть Шевченкове слово на сторожі організованої Американської України. В цьому році, у 150-річчя народження Великого Кобзаря, ми відличимо йому за рятують тим, що поставимо йому величезний монумент у столиці нашої прибраної Батьківщини, Вашингтоні. Відкриття цього пам'ятника 27-го червня цього, Шевченківського, року буде нашим найбільшим національним святом. Та й не тільки нашим. Уся Америка, всі наші співгромадяни в якійсь формі і мірі пошанують при цьому нагоді нашого Кобзаря і його нарід. Це ж бо Конгрес ЗДА схвалив і Президент Країни підписав закон про будову цього пам'ятника, і закон встоєвся перед великою пробою ворогів та ігнорантів, що домагалися його відкриття.

Усе ж таки, навіть така велика й величавна справа, як пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, не була б тим, чим вона може й повинна бути, якби ми одночасно не доклали всіх наших сил і зусиль, щоб цей пам'ятник був видимим знаком тієї невидимої ласки, що нею є для нас і нашого народу Шевченко і його пророчо — творче слово. Тож будьмо на сторожі цього слова, бо воно є найбільшою нашою цінністю.

гутнього Шевченкового слова, його пророцтва — "стане Україна".

"ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА" І ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Минулого, 1963-го року, отже майже напередодні 150-річчя з дня народження українського поета і через два роки після відзначення 100-річчя з дня його смерті, український нарід у вільному світі відзначав 100-річчя свого національного гімну, "Ще не вмерла Україна". Слова цього гімну складав сучасник Шевченка, Павло Чубинський, а мелодію скомпонував о. Михайло Вербицький, парох села Улюча в Березівському повіті. Пригадуємо це для того, щоб звернути увагу на те, що наш національний гімн виник під впливом могутнього Шевченкового поезії:

Ще не вмерла Україна, ні слава, ні воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
Душу й тіло ми положим за нашу свободу
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Наливаємо, Залізник і Тарас Триєнко
Із моголи кличуть нас на святе діло.
І згадаймо славу смерті лицарства-козачства,
Щоб не втратити марно свого юнацтва.
Ой, Богдане, Богданочку, славі наш гетьмане!
Нащо віддав Україну москалям поганам?
Щоб вернути їй честь, ласку і волю?
Назовемо Україну вільними синами.

Не треба великої кмітливості, щоб відразу пізнати, що вірш П. Чубинського, який став нашим державним гімном, написаний під впливом поезій Т. Шевченка: бо, як знаємо, головним мотивом Шевченкової поезії були "слава і воля" українського народу. Шевченко турбувався все своє життя долею України. Він вірив, що українці переможуть ворогів і здобудуть собі волю. Чубинський називав своїх братів-українців нащадками "козацького роду". Як бачимо, Шевченко вживав слова "козацький" в значенні "український" — в ньому "козацький нарід", "козацькі діти", "сини козацької Ук-

ШЕВЧЕНКО І СОВЕТСЬКА ДІЙСНІСТЬ

(У 150-ліття з дня народження поета)

... Розкуйтеся, брататтєси!
У чужому краю
Не шукайте, не питаєте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі.
В своїй хаті — своя правда
І сила, і воля!

Сто п'ятдесят років тому, 9 березня 1914-го року, побачили світ очі великого сина України — невольного борця за правду і справедливості, рівності і братерство, волю, незалежність і самостійність українського народу.

Вийшов Тарас із самої гущі народу і не покидав його до останніх днів свого життя, борючись за його національне і соціальне визволення.

Поява геніальної постаті Т. Шевченка стала справді великою революційною подією в умовах "єдиної і неділюмої". Як висловився письменник Квітка — "аж волосся на голові піднімалися, коли читав "Кобзаря"; а його притилю до серця, бо дуже шанував Вас, і Ваші думки кріпко лягають на душу".

Літературна творчість Шевченка стала джерелом визвольних ідей, як заповіт поета в українських національних змаганнях.

Про значення творчості Т. Шевченка для українського народу шеф жандармерії генерал Орлов і начальник 3-го Відділу ген. — лейтенант Зубов у звіті цареві писали:

"З Шевченковим віршам в Малоросії могли поєтися і згодом законкретизували думки про уявне блаженство чавів гетьманщини, а частіа поверне ці часи і можливість України існувати, як самостійна держава..."

Не менш вороже зустріла Шевченкову творчість тодішня московська критика на чолі з Вісаріоном Бєлінським. Цей "общерусский" шовініст і укробіжержер інакше не називав Шевченка, як "паяном" та "хохляцьким радикалом".

Коли Шевченка писали на засланні, Бєлінський писав: "Мені не жалко його. Якби він був суддею, і зробив би не менше. Я відчуваю особисту ворожнєсть до такого роду лібералів".

Як же поставились більшовики до Шевченка? Спочатку вони не зайняли виразного становища до українського поета. Але популярність Шевченка серед українського народу, його революційний дух і слово, яке поставив поет на сторожі української нації, примусили більшовиків застосувати особливу тактику. Знищити твори Шевченка та викреслити його з історії української літератури було неможливо, і тому вважали більшовики перекучувати його думи на свій лад, роблячи його предтечею комуністичних ідей. Ось що пишеться в підручниках історії української літератури в УССР:

"Творчість великого поета відбиває процес його ідейного зростання на основі матеріалізму, атеїзму, революційного демократизму. В боротьбі проти націоналізму, космополітизму, лібералізму, в боротьбі з усім відсталістю, віджилим, реакційним Шевченко був спільником і однодумцем російських революціонерів — демократів. Повною поразкоюкінчалися всі спроби українських націоналістів ідейно впли-

нути на народнього поета і відірвати його від російських просвітителів".

Поневоловачі українського народу, вірні й послідовні спадкоємці катів України чавів Петра І і Катерини II, намагаються всіма силами не допустити "огненних слів" великого борця за визволення з тяжкої неволі України, яка, москалями, обдірана, сиротою понад Дніпром плаче".

Беззастеріжні і блюдолизи, про яких писав Т. Шевченко, намагаються перекопати український нарід, що Шевченко був приятелем і однодумцем російських "просвітителів": Бєлінського, Добролюбова, Чернішевського, а ворогом українських націоналістів; тобто Шевченко був приятелем і з глибокою пошаною ставився до Бєлінського, який ненавидів українського поета і про це одверто заявляв у своїх критичних писаннях.

Московські підлабузники-перевертні дійшли вже до крає, називаючи Шевченка "ворогом українських буржуазних націоналістів, зокрема ворогом П. Куліша, творчість якого цілковито замовчують".

Панько Куліш глибоко поважав і всією душею любив Шевченка. На його похороні Куліш говорив: "Будь, Тарасе, певний, що ми твій заповіт і соблюдимо й ніколи не звернемо з дороги, що ти нам проложив еси. Коли ж у нас не стане снаги твоїм слідом простувати, коли не можна нам буде так, як ти, святую правду глаголати, то краще мовчатиемо".

І далі заявив: "Нам еси, поете, а ми нарід твій, і духом твоім дихатимемо во віки й віки".

Серце кралося від обурення, коли мені, як викладачеві української літератури в одній із середніх шкіл Львова, до кінця 1957-го року доводилося сіяти цю страшний брехню про Шевченка та аналізувати разом з учнями перекурені ідейний зміст творів Шевченка.

І коли я говорив учням про "ворожнєч" між Кулішем та Шевченком, то вони самі приносили старі видання Шевченкових творів і цитували його листи до Куліша, в яких Великий Кобзар звертався до свого приятеля із заслання з такими словами:

"Спасибі тобі, Богу милій друже мій великий, за твої дуже добрі подарунки, і особливо, спасибі тобі за "Чорну Раду". Я вже й двічі прочитав, прочитаю і третій раз, і все таки не скажу більше нічого, як спасибі".

А в другому листі писав Т. Шевченко до Куліша: "Позавчера получил я твоє третє письмо, що й з гримом, 250 карбованців. Спасибі тобі!". Закінчував поет листа так: "Оставайся здоров мій брате, мій друже єдиний. Нехай тобі Бог помагає во всі твоїх добрих начатках. Не забувай мене, твое щироє рідное брата Т. Шевченка".

— Ось бачите, Степане Семеновичу, не може бути й мови про ворогування між Кулішем і Шевченком, — казали мені учні.

В таких випадках мені при-

* Т. Шевченко, Повне видання творів, Київ — Львів, т. I.

ВІЩУН — БОРЕЦЬ — МУЧЕНИК

(Закінчення зі сторінки 1-й)

род з ворогами Правди і Во-лі. Тарас каже:

Сини мої гайдамаки!
Світ широкій, воля!
Ідьте, сини, погуляйте,
Попускайте долі!
Сини мої невелид,
Нерозумні діти!
Хто вас щиро без матері
Привітає в світі?
Сини мої! Орли мої!
Летіть в Україну!

Отже за словами поета — постаті, творені ним, треба вважати дітьми його душі, кров'ю і кісткою від кисти його самого; якщо це так, то скільки ж героїського пориву мусило міститися в співі Тараса Трасила, Гамалії, Івана Підкови?

Але Шевченко не тільки героїстично опіював, але й сам жив як герой і героїстичних дій довершував, даючи приклад, що бувають не тільки, як в еспанській історії, незламні князі, але, як і в наші, — незламні мужики.

Його дитинство було мужицьким, непокірливим змаганням із злобою махучи, із такими виконаннями як дядько Богорський; його юність була невиспущеною боротьбою із обставинами соціальної нерівності за власне звільнення із кріпацтва в поміщика Ангелгардта. У добрі зрілості здобув героїстичну настанову душі, що у ній йому однаково, чи буде він жити в Україні, чи ні, чи хто згадає чи забуде його в світу на чужині, а не однаковий, тільки, що він люди Україну в огні окрадену збудує...

Загроза, що на неї свідомо йшов Т. Шевченко, здійснилася: 5 квітня 1847 р. Шевченка арештували, знаходячи антидержавні вірші, як "Кавказ", "Великий Лях", "Послання" і замикаючи в Петропавлівській кріпості. На слідстві Шевченко не то не задовольнявся, але сміливо заявляв, що антидержавні думки, голошені в його поезіях, скрізь в Росії можна почути. Не знаходячи на жорстокість присуду, він підтримує на душі своїх товаришів.

А присуд виправдав знову порівняння долі поета із долею Прометея. Шевченка заклали навіки в темний і мокрий в Оренбурзький корпус із забороною писати й малювати. "Сам сатана — пише Шевченко, — не спромігся б на такий холодний, нелюдський присуд". Та проте, прометейське серце поета, кинене на поталу двоголового орла російської імперії, — оживало і сміється знову — сміхом не-

хотило мовчати і душею раділо, що "московська чорна отрута", посідає в підручниках, вивітрює і тріщить на силі; що юні серця розумно та критично аналізують прочитане і належно розуміють ідейний зміст творчості Шевченка, який в основному спрямована проти москалів, як лютих ворогів і поневоловачів України.

Ворогами України, людьми чужими та лихими, Шевченко називав москалів ще у своїх ранніх творах.

На Московщині поет почував себе, як у "чужому краю". Його серце мліло, не хотіло "співати на чужині". Він звертався до І. Котляревського з

(Закінчення на стор. 4-й)

Шевченко — Мученик

Героїстично Прометей зроджує мучеництво, що його різкий образ дає поет в "Неофітах", думаючи про перших християн, про український народ і про самого себе на хресті:

Стремглав повісивши святого
Того апостола Петра.
А неопіт в Сиракузі
В підземній страшній узи
В кайданках одвезли. І сини,
Той сини Алкід, твої дитина,
Твоя єдина родина,
Твоя єдина твоя,
Гинь в неволі, у кайданах.
А ти, пречорна, не знаєш,
Де він кося, пропаде!
Ідеш шукать його в Сибір,
Чи тес... в Скіфії. І ти...
І чи одна ти? Божа мати,
І заступи нас, і укрій!
Нема сім'ї, немає хати,
Немає братів, ні сестри,
Щоб неспалити кайдани.
Не катували в торні,
Або в далекій стороні
В британських, гальських
легионах
Не мучувалися...
О, Нероне,
Нероне лютий! Божий суд
Правдиний
наглий серед шляху
Тебе осудить... Прилинуть
І прилетять до всього світу
Святі мученики — діти
Святої волі; круї, одра,
Круг смертного твого
предстануть
В кайданах, і...
тебе простять.
Вони — брати і християни,
А ти — собака, людоді,
Деспот сканжаний...

Мучеництво Шевченка почалося поправді далеко перед його засудом і засланням. Воно було головною ноткою пресумної пісні його життя: — воно почалося ще в ранньому його дитинстві і постійно звучало в його поезії.

І золотої й дорогої
Мені, щоб знали ви, не жалю
Мої долі моголоді.
А інди така печаль
Оступити душу,
— аж залучаю
А це до того, як побачу
Малого хлопчика в селі:
Мов одірвався від гілля,
Одно-одніє під тиним
Сидить собі в старій радниці...
Мені здається, що це я,
Що це ж та молодість моя.
Мені здається, що ніколи
Воно не бачитиме вої,
Святої волені. Що так
Цявимо, мови, пролетять
Його найкращі літа:
Що він не знав, де дітись
На сім широким волею світі,
І в іде в наші, і колись,
Щоб він не плакав,
не журився,
Щоб він денудеб прихилився,
То одлацну у москалі...

Кріпацький син, що втратив
ненуку на 9-му році життя,
що від побой махучи ховається
в бур'янах, що в нього на
11-му році вмер батько, що замість науки малювального мистецтва дістає від дядька безліч
прохання, що становить
громадського чабана в Кирилів
місяс на місце козацька
прислужника в Ангелгардта,
перейшов уже в своїй юності
через всі етапи терпіння. По
короткій добі визволення із
кріпацтва (1838 р.) присуд на
довічне заслання починає нове
мучеництво солдатських
років у степах Орської кріпос-
ти, Аральського озера й Ново-
петровського форту, — муче-
ництво, що його настрій поет
замовлює в молитві:

Дай дожити, подитинсь,
О, Боже мій милій,
На лани ті зелені
І ті моголи.
А не даси, то донеси
На мою країну
Мої слози: бо я, Боже,
Я за неї гину.

Поет, що вмер на 47-му році
життя, що 24 роки був кріпа-

ком, 10 років на засланні, три
з половиною під доглядом полі-
ції, і тільки 9 років жив
вільною людиною, мав повне
право сказати про себе: "Мо-
лись! Молись, сину, за Украї-
ну! Його замучили колись".

Шевченко-Орфей і Шевче-
нко-Герой-Прометей був то-
одночасно і Неофітом-Алкі-
дом, що йому, як праведнико-
ві мученикові, викликаються
сьогодні наші душі...

Шевченко-Батько
Бувши більше як поетом, бо
козарем-віщуну, борцем-ге-
роєм і праведником-мучени-
ком, — Шевченко розбуджує
в нас, скільки разів сходимо-
ся, щоб його помянути "не-
зламний, тихий" словом...
глибший і найкращий, найві-
свідоміший спогад нашої душі,
спогад про батька.

Батько для дитини — це
той, хто, як віщун-чародій —
все наскрізь знає; як борець-
герой за всіх мідційний, нікого
не боїться і нікому не корить-
ся; як праведник-мученик за
своїх близьких, завжди готов
себе в жертву принести. Тому
батько для дитини найвищий
авторитет, дитячий і вчитель
життя, різбар сумління, той,
хто наказує і закликає, пово-
дять у майбутнє. Тут і уяву
такого батька розбуджує в на-
ших душах Батько-Тарас. Як
що називаємо його Батьком
Тарасом, шануємо його як
батька, переймаючи у свої
серця його духову спадщину.
Нехай Дух Кобзаря стане для
нас огнем стовпом на шля-
ху скитання і шукання, на
шляху самовидчення і зма-
гання та прийнятний оста-
точної перемоги.

... Правда живе,
Надхне, нахлине, нажене
Не втхне, не дренє слово
Розтліє, а слово нове
Між людьми криком пронесе
І люд окрадені спасе
Од ласки царської...

НА РОКОВИНИ ШЕВЧЕНКА

Коліс нашу рідну хату
Темряна вкривала,
А чужа сусідська хата
Світлами сіяла.

Багата чужа хата,
Лиха там не знала;
Туди й наші українці
Дари доношала.

Та минав ти, наш Кобзарю,
Чужі пороги,
Очу свою вбогу ниву,
Рідні перелогі.

Гомоніла твоя кобза
Гучною струною.
В кожній серці одбивалась
Чистою дуною.

Спочиваш ти, наш Батьку,
Тихо в домовині,
Та збудила твої пісні
Думки на Вкраїні.

Хай же промінь твоїх думок
Поміж нами сяє,
Огню іскра великого!
Поміж нас вгасе!

Щоб між нами не вгасало
Проміння величчя,
Ти "поставляй на сторожі"
Слово своє вічне.

Айзенгавер рекомендує, щоб президент міг найменувати в потребі віце-президента

Вашингтон. — Колишній президент Д. Д. Айзенгавер рекомендує, щоб президент мав право найменувати свого наступника на пості віце-президента, коли він залишить це становище та обійме пост в Білому Домі, як це сталося в листопаді 1963-го року, коли віце-президент Линдон Б. Джонсон став президентом по смерті Джона Ф. Кеннеді. Айзенгавер рекомендує також, щоб кабінет Президента, або може також і Конгрес разом із президентом вирішували справу „діючого президента“ в тому випадку, коли президент не зможе виконувати своїх обов'язків внаслідок недуги. Айзенгавер висловив свої думки в цих справах в листі до сенатора Бірча Бея з Індіани, який

подав його до публічного відома на семінарі урядових справ, в якому взяли участь молодші делегати Торговельної Палати. Айзенгавер уважав, що треба негайно вирішувати справу віце-президента, коли вибраний віце-президент залишить свій пост та обійме становище президента. Коли б в тому часі не працював Конгрес, то треба б скликати надзвичайну його сесію.

● Із Еквадору повідомили, що 28-річний моряк Хуліо Льюна, який під час експлозії втрапив у руки до ліній, в якому пришили були руки мертвої людини, не довго тишився своєю подорожнюванню йому рукою, бо три тижні після операції пришили руки ліній ствердили в нього суху гангрену. Побойються, що треба буде йому відтяти оту пришту руку.

Президент Джонсон і Кардинал Spellman на похороні пані Вагнер

Нью-Йорк. — В четвер 5-го березня відбувся похорон дружини нью-йоркського посадики пані Сусан Вагнер, і в цьому сумному обряді взяли участь президент Джонсон і Кардинал Spellman. Похорон був без парад, Бого-служба відбулася згідно із звичайною пресвітеріанською формою, і її відправив парох Медісон Еван. Президент Л. Джонсон спізнився, бо не могла було приземлитися на летище ім. Кеннеді в Нью-Йорку і він мусів летіти до Нью-Йорку. Кардинал Spellman був в товаристві п'ятих мистецтв. Пані Вагнер похоронено в родинній гробниці Вагнерів на цвинтарі Стара Кальварія.

Конгрес схвалив \$115,000,000 на Корпусу Миру

Вашингтон. — 5-го березня Конгрес схвалив бюджет для Корпусу Миру — \$115 000 000, бо тільки вимагав на ту ціл уряд президента Джонсона. Сенат вже давніше схвалив бюджет Корпусу Миру, і тепер це має цей проєкт підписати Президент. Прості схвалили 309 конгресменів, а проти було 90. Проти промовляв конгресмен республіканець з Айови Г. Р. Гросс, який домагався, щоб доборозці Корпусу Миру не працювали в африканській республіці Гана, бо це є комуністична держава, яка не буде з нами співпрацювати. Але крім нечисленних критиків програми Корпусу Миру велика більшість конгресменів схвалили працю Корпусу, а конгресмен Томас Морган, який є головою Палати Комісії Закордонних Справ, сказав, що „Корпусу Миру“ це найбільший вихід в ділянці закордонної політики в останніх роках“.

Сенат схвалив федеральну допомогу для тютюннаріків

Вашингтон. — Сенат більшістю 63-ох до 26-ох голосів прийняв законопроект про федеральну допомогу для тих фермерів, які управляють тютюном, хоч була пропозиція,

щоб відкинути цей проєкт тому, що президентська комісія ствердила, що курення тютюну спричиняє пістряка легень та серцеві недуги. Сенатори з тих стейтів, де вирощують тютюн, були проти того, щоб припинити федеральну допомогу за вирощування тютюну. Вони казали, що коли б фермери не діставали федеральної допомоги, то це не спричинило б зменшення вирощування тютюну, бо тоді почнуть вирощувати найгірші сорти тютюну. Допомогу за тютюн виплачують фермерам вже 30 років.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ

Відділ ООСУ — Осередок СУМА — Відділ Т-ва 6. воєнік УПА в Нью-Йорку, Н. Дж. — влаштовують

в СУБОТУ, 7 БЕРЕЗНЯ 1964 р., о год. 7:30 веч., в домі СУМА — Українська Центральна

ВЕЧІР

Головному Командирові Української Повстанської Армії

сл. п. ген.-хор. Тарасові Чупринці

в 14-ту річницю його героїської смерті

В програмі: проф. Симон ВОЖАКІВСЬКИЙ

Українське Громадянство до участі у вечорі запрошують

Організації Визвольного Фронту в Нью-Йорку, Н. Дж.

МАЄМО ШАНУ ПОВІДОМИТИ УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ ПРО ВІДКРИТТЯ

КРАМНИЦІ З ЖІНОЧОЮ ГАЛЯНТЕРІЄЮ

„МАРІЯ“

III, 1st Ave. New York, N. Y.

(Між 6-ю і 7-ю вул.) Tel.: GR 7-8760

„МАРІЯ“ поручає Вельмишановним ПАНЯМ

ВЕЛИКИЙ ВИБІР:

✓ спортивного одягу

✓ штучних ювелірних виробів

✓ торбинок і т. п.

„МАРІЯ“ поручає Вельмишановним ПАНЯМ

ВЕЛИКИЙ ВИБІР...

дарунків для пань

„МАРІЯ“ просить усіх завітати

І ПЕРЕКОНАТИСЬ ПРО ВИСОКОЯКІСНІСТЬ

І ПРИСТУПІТИ ЦІНИ УСІХ ПРОПОНОВАНИХ

ВИРОБІВ.

Колишні воєни УПА вшановують свого командира

Нью-Йорк. — Станиці Об'єднання колишніх воєнів Української Повстанчої Армії в Нью-Йорку і Філадельфії влаштовують в суботу 7-го березня Святотичні сходи для вшанування пам'яті ген. Тараса Чупринки — Шухевича, голови Генерального Секретаріату УГВР та Головного Командира УПА, що загинув героїською смертю дня 5-го березня 1950-го року. У програмі сходи промова ред. Б. Крайзера, фортепіанове сольо Марти Чапельської та деклямація Ярослава Саламахи. Відбудуться святотичні сходи в Українському Народному Домі в Нью-Йорку, при 142 Друга Еван, зала ч. 32, о год. 7:30 вечора.

● Автомобільна Корпорація в місяці лютому цього року продати рекордно велике число авт — 588,065 возів. Про добрий рух в автомобільному промислі свідчить те, що фірма Крайслер і Дженерал Мотор поширюють фабрики в районі Дітроїту.

ЕМИГРАНТ

В кінці 1963 року у В-ві „Безсмертність України“ вийшла з друку збірка життєписно-епіхальних творів українською мовою

Василя ОХРИМЕНКА

„ЕМИГРАНТ“

Труд „Емигрант“ універсальний складом, а тому й надзвичайно цінний для кожного періоду людського віку. Збірка „Емигрант“ (Духовні пам'ятки) присвячена сторіччю з дня смерті Т. Г. Шевченка і містить в собі мистецтві сива поді минулого, сучасного і майбутнього.

Книжка „Емигрант“, дійсно перша мистецтва емигрантська книжка (емігрантська Світанок), вельми яскраво відображає жалюгідно-пекельні турботи й покути українців під ігом кривавої Москви, що заслужують особливої уваги українського життя.

„Емигрант“ має 169 стор. і коштує п'ятнадцять доларів. Замовлення надіслати: В. ОХРИМЕНКО 516 East 11th Street New York 9, N. Y., U.S.A.

НАШІХ БУДНІВ

ЮВІЛЕН ЗА ЮВІЛЕМ

Що відсвятковувати нами в Нью-Йорку Ювілей Батька - Союзу був один великий, як кажуть американці, „с а к ц е с“, не лише артистичний, але й політичний, про це всі сороки на плоти скрегозуть, і не треба, здається, цього факту ще раз підкреслювати. Я лише хочу, по щирості душі, як тепер признається, що за той „сакцес“ я трохи потерпав. Тобто за саму „Відьму“ я не мав страждувати, бо гас від гасу заскакував до Народного Дому на проби „Думки“, підслушував солістів, підглядав танцюристів і більше - менше наперед уже знав, як ця „Відьма“ буде виглядати, того можна від неї сподіватись, а того ні.

У мене, скажу вам правду, душа тремтіла за політичну сторінку імпрези... Приїде, думалося мені, на Ювілей УНСоюзу той головний поштомайстер з Вашингтону, ги, бува, не приїде?.. Бо то не раз уже так траплялося з нашими парадми, що спершу обіцяли прислати нам з якоїсь столиці якусь грубу шмиду, а потім вислали „молитовного заступника старшого помічника“. Чи не трапляється таке й цим разом?.. А що, як наші добрі приятелі в Державному Департаменті переконують достойного Джона Грондського, що йому самому не годиться вшановувати ювілей української братської організації, що на таке свято можна делегувати просто якогось листовошу з Нью-Йорку...

Цим разом, однак, наші акції у Вашингтоні пішли догори, головний поштомайстер явився особисто, фантом промову сказав перед „Відьмою“, а потім, в Українському Інституті „Америки“, так красю забавився, що не тільки не зогрівався від нас, українців, але й важко йому було з нами розставатись... Знаючи, переконався достойник, що не такі ці випадки страшенні, як це йому, любий, далося в його „продажів“ представити.

А що жала „Карнегі Голу“, яка ємиться коло трьох тисяч народу, вже троту заїзона на наш репрезентативний імпрези, то це факт, і в цьому випадку „Свобода“ має рацію. Взагалі, я так багу, що незбаром у Нью-Йорку — метрополіт світу, для нас, українців, не буде відповідної зали на наш підпримств, зокрема на балі та вечеринці. З усіх бо сторін гуло жалі - нарікання, що на наших цюгоріжних балах всюди було затісно танцюючій Україні! На вечеринці „Червоної Калини“ в Мангеттен Сентері було тісно, на балу українських лікарів та інженерів у Валдорф Асторі теж, кажуть, було тісно, а на

Маланці хору „Думка“ в готелі Гілтона зог не відгулювалося тісноти, зате стелі була замінена, і в цьому рослому парубочтві не припало до густу. Виходить так, що поки пан ректор Глинський буде українського хмародера на Другій Еваню, приїдеться нашому братові поки що тиснутись або в Медисон Сквер Гардені або в нью-йоркському „Колізеї“.

З вище наведених пригизварто, гадаю, вже сьогодні знапається квітками на іншій ювілейній імпрези „Нью-Йорк в поклони Шевченкові“, тобто на великий Шевгенківський Концерт, що відбудеться в неділю 15-го березня в залі Гантер Коледжу. І цей концерт спогіває, так скажуть, на плегас нашого репрезентативного хору „Думка“, хору, який так гесно пригиз-

нився до звелизання 70-річчя УНСоюзу в Карнегі Гол два тижні тому. Вправді, хор мусів позизити на той день свою солістку, Марту Кокольську, до Філадельфії, зате ж, на її місце, будемо мати нагоду та приємність погути дві інші оперові зірки: Шарлоту Ордаксі - Баранську і Галину Андреадіс. Сольові партії виконуватимуть Андрій Добрянський, бас. Паламне Шевгенкове слово погуємо в мистецькому виконавці Ліді Крушельницької і Олі Кириченко-Шуган, а святоге слово ред. Івана Кедриня - Рудницького напевно не поступиться промові головною поштомайстра Дж. В. Грондського перед „Відьмою“!

Ігор ● Австралійський уряд задумує повести серед молоді широку кампанію для відзначення молодих людей від курення. Програма цієї кампанії буде обговорена й утіянена під час конференції федеральних і провінційних здорових установ.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТІ

невіджалуваної пам'яті Мужа і Тата

інм. Олександра Марнів

відправляється

ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖЕННЯ

дня 10-го березня 1964 р.:

в МОНТРЕАЛІ, Канада:

в церкві св. Архистр. МИХАІЛА —

2388 Iberville St., год. 8-ма рано

в церкві УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ —

6185 10th Ave., Rosemount, год. 9-та рано

в МІЛВЛІ, Н. Дж., U.S.A.:

в церкві св. о. Ніколая, год. 9-та рано.

ОКСАНА — дружина

РЕНЯ, АНІА — діти

і Родина

З пообмеженням болем подаю до відома,

ЩО В ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ СМЕРТІ

моєї Найдорожчої ДОНІ

Люби Білинської Лисян

у ВІВТОРОК, 17 БЕРЕЗНЯ 1964 р. о год. 8-й рано

відправляється

СВЯТІ ЛІТУРГІІ І ПАНАХИДІ

за спонім її дщип

в Українських Церквах San Francisco, Calif.:

НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПРЕСВ. ДІВКИ МАРІ

MATER DOLOROSA

оо. ФРАНЦІСКАНИВ

Родину Приятелів і Знайомих, Покійної

ПРОМУ ПРО МОЛИТНИ.

МАРІА БІЛІНСЬКА

Нещаслива МАМА з Родиною

Замість квітків на могилу

бл. п. МИХАІЛА ДЗЕРН

складомо 10.00 доларів

на Науковий Осередок в Сарселі.

XVII Курія УПС і II Курія УСП

„ПЕРШІ СТЕЖІ“

Замість квітків на могилу

бл. п. АННІ КОЛОДІН

складомо 10.00 доларів

на Науковий Осередок в Сарселі.

XVII Курія УПС і II Курія УСП

„ПЕРШІ СТЕЖІ“

Замість квітків на свіжу могилу

нашої Незабутньої Приятельки

бл. п. АЛІСИ СІРОТЕНКО

дружини проф. д-ра А. Сіротенка в Рочестері.

складомо на Дар Українському Восновному Інвалідові

Я. І. М. ГОЛОВЧАК з дітьми — 20.00 дол.

О. Парфанович — 10.00 дол.

Цією дорогою повідомляю Рідних і Знайомих,

що в дні 22-го лютого 1964 року померла в Польщі

моє МАМА

бл. п.

Стефанія з Рубчанів

КУРДИДИК

вдова по бл. п. Онуфрієві Курдидику, б. референтові Державного

Секретаріату Освіти ЗУНР, інспекторові й директорові шкіль

в Західній Україні.

Похорони відбудуться 25-го лютого 1964 року.

Провіденс, Р. Ай.

ЯРЕМА С. КУРДИДИК — син

СТУДЕНТСЬКІ ГРОМАДИ COLUMBIA I N.Y.U.

запрошують всіх на

ВЕЧІРКУ

в СУБОТУ, 14 БЕРЕЗНЯ 1964 року

Початок о год. 8-й веч.

в NYU, Loeb Student Center, Washington Square South

Буфет з напінками.

Бетрп \$1.25

ПЕРШІЙ РАЗ У НЬО ЙОРКУ

зетверта самостійна

МАЛЯРСЬКА ВИСТАВКА

МАРІІ ГАРАСОВСЬКОЇ-ДАЧИШИН

із ШІКАГО

— відбудеться —

у днях 17-28 березня 1964 р.

у великій американській галерії

LIGOA DUNCAN

при 215 East 82nd Street — New York 28, N.Y.

Українська Мистецька Галерія в Нью Йорку

під керівництвом Ольги Соневицької

ГАЛЕРІЯ

ВІДКРИТА:

середі 5-8

суботи 5-8

неділі 11-3

В інших часі інформації в кран-

ниці ЕКО.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ТВОРІВ

найкращих українських мистців із ЗДА, Франції, Канади, Венесуелі: олійні образи, акварелі, темпера, графіка, скульптура.

ОСТАННЯ НОВИНКА:

ми дістали також картини славного

примітивіста НИКИФОРА.

Адреса:

149 — 2-га Ave.

ДОЛІННА ЗАЛІА

Літературно-Мистецького Клубу

Прикрашаєте

свої квітати цін-

ними картинками

при великих

нагодах!

Дарунки на

весілля,

ювілей,

йменини,

уродини,

градуації.

Догідні умови.

Ощадність — це основа добробуту

ПЛАТІМО
ЗА ОЩАДНОСТІ

РІЧНО
4 1/4%
ПЛАТНЕ
ДВА РАЗИ В РІК

Кожне щадничеkonto обезпечене до \$ 10,000 Федеральною Агенцією.

ЩАДІТЬ ПО МОДЕРНОМУ — ЩАДІТЬ ЧЕРЕЗ ПОШТУ

● Оплачуємо кошти пересилки ●

ЩАДІТЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ЩАДНИЦІ

The Parma Savings Co.

к. КЛІВЛЕНД, Огайо

— Основана 1915 р. —

ЦЕНТРАЛЯ:

5839 Ridge Road, CLEVELAND 29 (Parma), Ohio

Tel.: 884-8700

УКРАЇНСЬКА ФІЛІА:

2190 Professor Street

CLEVELAND 13, Ohio

Tel.: 771-3627

РОЯЛТОНСЬКА ФІЛІА:

6465 Royalton Road

NORTH ROYALTON, 33, Ohio

